

HET COMMUNISME.

- I. Het Communistisch Manifest, van Karl Marx en Friedrich Engels.
- II. De grondslagen van het Communisme.
- III. Communisme en Anarchisme.
- IV. Communisme en Revisionisme of Reformisme.
- V. Het Historisch Materialisme.
- VI. Klasse Moraal.
- VII. Het Imperialisme, de Wereldoorlog en de Sociaal-Democratie.
- VIII. De Wereld-Revolutie.
- IX. Staat en Revolutie.
(De Leer van het Marxisme, van den Staat en de Taak van het Proletariaat in de Revolutie) door N. Lenin.
- X. Het Communisme.

HET COMMUNISME

I

HET COMMUNISTISCH MANIFEST

VAN

KARL MARX en FRIEDRICH ENGELS

VERTAALD DOOR H. GORTER

: VIJFDE HOLLANDSCHE UITGAVE :

UITGAVE J. J. BOS. AMSTERDAM.
1920.

HET COMMUNISME

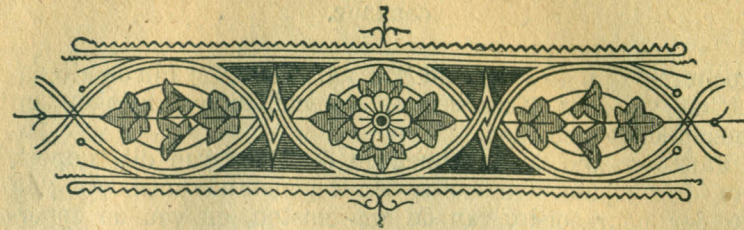

de volgende
Manifest, van
lagen van het
ne; IV. Com-
et Historisch
erialisme, de
De Wereld-
et Marxisme,
at in de Re-

een tijd van
betrekkelijk
omwenteling
gekomen.
riele prole-

als utopie.
bie over tot

j nu staan,
d, tot daad.
ng naar het
beeld.
t socialisme
epper. Deze

VOORREDE

In deze serie „Het Communisme” zullen de volgende brochures verschijnen: I. Het Communistisch Manifest, van Karl Marx en Friedrich Engels; II. De Grondslagen van het Communisme; III. Communisme en Anarchisme; IV. Communisme en Revisionisme of Reformisme; V. Het Historisch Materialisme; VI. Klasse Moraal; VII. Het Imperialisme, de Wereldoorlog en de Sociaal-Democratie; VIII. De Wereld-Revolutie; IX. Staat en Revolutie (De Leer van het Marxisme, van den Staat en de Taak van het Proletariaat in de Revolutie) door N. Lenin; X. Het Communisme.

Het proletariaat staat op een keerpunt, in een tijd van beslissenden overgang. De tijd van evolutie, van betrekkelijk vreedzame ontwikkeling is voorbij, de tijd der omwenteling van het Kapitalisme naar het Communisme is gekomen.

In den tijd der ontwikkeling van het industrieele proletariaat onderscheidt men drie tijdperken.

In het eerste openbaart zich het socialisme als utopie.

In het tweede gaat het socialisme van utopie over tot wetenschap.

In het derde, aan den aanvang waarvan wij nu staan, verandert het van wetenschap tot werkelijkheid, tot daad.

Van het tweede tijdperk, en van den overgang naar het derde, geeft deze serie „Het Communisme” een beeld.

Van het tweede tijdperk, de ontwikkeling van het socialisme van utopie tot wetenschap, is Karl Marx de schepper. Deze

brochures zijn dus vervuld van zijn geest. Zij zijn de uiteenzetting van het Marxisme in verschillende richtingen, op verschillende gebieden.

Marx en zijn leer hebben in den loop van dit tijdperk van drie zijden den heftigsten tegenstand ontmoet: van die der bourgeoisie, van de anarchisten, en van de opportunisten (revisionisten en reformisten).

De burgerlijke klasse betwistte Marx vooral de samen-trekking van het kapitaal, de „Verelendung” der arbeiders, den klassenstrijd, en het historisch materialisme.

De anarchisten het gebruik der staatsmacht als noodzakelijk middel der revolutie, en de centralisatie van het proletariaat. Marx wilde de staatsmacht gebruiken voor de revolutie, de anarchisten wilden haar van vandaag op morgen opheffen. In plaats van centralisatie van het proletariaat wilden de anarchisten individualisme of federatie.

De opportunisten bestreden vooral Marx' leer der gewelddadige revolutie. Zij stelden in de plaats daarvan de geleidelijke evolutie van het kapitalisme naar het socialisme.

Geheele bibliotheken zijn volgeschreven door de bestrijders van Marx uit deze drie kampen.

Maar nu, in 1917, 1918 en 1919, zijn al deze bestrijders van Marx, door de feiten, door de geschiedenis, door de daden der menschen zelve weerlegd. De bibliotheken hebben nog slechts geschiedkundige beteekenis. De wereldoorlog en de russische en duitse, de wereld-revolutie hebben de waarheid van al Marx' theoriën beslissend bewezen.

De samentrekking van het kapitaal, reeds voor den oorlog groot, is door den oorlog tot in het onmetelijke gestegen. De trust, het monopolie, het bankkapitaal beheerschen de geheele wereld. De imperialistische regeeringen zijn slechts de poppen in de handen van het geconcentreerde kapitaal.

De „Verelendung” der massa strekt zich over de geheele wereld uit. Millioenen proletariërs zijn geslacht, millioenen tot weduwen en weezen gemaakt. Millioenen werkeloos. De „Verelendung” is niet slechts sociaal, maar physiologisch en biologisch.

Of er een klassenstrijd is, kan niet meer betwijfeld worden, nu een deel van het proletariaat in dien strijd heeft overwonnen en de bourgeoisie heeft vernietigd.

En als grootste bewijs voor het historisch materialisme:

de revolutie tot omverwerping van het kapitalisme en stichting van het socialisme is uitgebroken door de botsing tusschen de kapitalistische productiekrachten en de kapitalistische productie- of eigendomsverhoudingen. —

De staat is in de Russische revolutie gebleken het noodzakelijk middel te zijn in de handen van het proletariaat tot de omverwerping van het kapitalisme. De centralisatie der economische en politieke macht in handen van het gecentraliseerde proletariaat het eenige middel tot opbouw van het communisme. —

De gewelddadige revolutie en niet de evolutie is zoowel in Rusland als in Duitschland en Hongarije, gebleken het middel te zijn tot onderdrukking en onderwerping der bourgeoisie, tot vernietiging van het kapitalisme. —

Alle deze vragen zijn geen vragen meer. Zij zijn alle opgelost door de werkelijkheid. De leer van Marx heeft theoretisch en opportunisten en anarchisten en de bourgeoisie overwonnen.

Omdat er evenwel door den onderdrukten toestand van het proletariaat nog zoovelen zijn, die dit alles niet zien, geven wij deze serie uit.

Opgemerkt zij hier, dat wij den naam van sociaal-democraten, voor eeuwig onteerd door de gruwelijkste misdaden, vanaf het meedoen aan den oorlog tot aan den moord op Liebknecht en Rosa Luxemburg en de worging der Russische Republiek der Soviets, voor goed hebben verworpen en overal den door Marx en Engels gedragen naam van communisten hebben hersteld.

In deze serie hebben wij de leer van Marx in haar hoofd-uitingen in een voor alle arbeiders begrijpelijken vorm samengevat. Haar positieven inhoud, haar aanval op en verdediging tegen anarchisten, syndicalisten, opportunisten en bourgeoisie.

Hoewel de meeste der brochures ook vroeger reeds verschenen zijn, hebben wij nu alle konsekwenties van de nieuwe ontwikkeling der revolutie in Rusland, Oostenrijk-Hongarije en Duitschland er in getrokken.

In het „Communistisch Manifest” geven wij den grondslag van het geheele gebouw van Marx.

In „De Grondslagen van het Communisme”, in „Het Historisch Materialisme” en „Klassemoraal”, wordt de Bourgeoisie bestreden.

In „Communisme en Anarchisme” het Anarchisme.

In „Communisme en Revisionisme” het Opportunisme.

In „De Wereldoorlog, het Imperialisme en de Sociaal-Democratie” en in de „Wereldrevolutie” worden de teiten geschilderd, die den overgang veroorzaken van het socialisme als wetenschap tot het socialisme als daad.

In „Staat en Revolutie” wordt die overgang zelve geschetst.

In het laatste nummer der serie „Het Communisme” wordt de slotsom uit de geheele revolutionaire ontwikkeling tot dusver getrokken.

In overeenstemming met de plaats, die zij tegenover het zegevierende Marxisme innemen, heeft van al de partijen die de arbeidersklasse naar het communisme wilden voeren, geen enkele dit tot stand gebracht. Zoowel de anarchistische als de pseudo-marxistische (Kautsky c. s.) en sociaal-democratische richting hebben gefaald. Zij zijn of tot verraders van het socialisme geworden of hebben den weg er heen niet gevonden.

Het is bij den wereldoorlog en de daaruit voortgekomen revolutie gebleken, dat er slechts ééne richting in de arbeidersbeweging is, die de arbeiders werkelijk naar het communisme brengt.

Alleen de uiterste linkervleugel der sociaal-democratische partijen, de Marxistische, de partijen van Lenin in Rusland, Bela Kun in Hongarije, Rosa Luxemburg en Karl Liebknecht in Duitschland, heeft den eenig-juisten weg gevonden.

De richting dus, die altijd de gewelddadige omverwerping van het kapitalisme als haar doel heeft beschouwd.

De richting, die in den tijd der evolutie, der vreedzame ontwikkeling, den politieken strijd en de parlementaire actie gebruikte tot revolutionaire propaganda en organisatie van het proletariaat.

De richting, die nu de staatsmacht gebruikt tot de revolutie.

Dezelfde richting, die nu ook het middel gevonden heeft, waardoor de kapitalistische staat wordt gebroken en wordt omgevormd in een socialistischen, waarmede het commu-

nisme wordt opgebouwd: de Raden van Arbeiders, die alle politieke en economische macht in zich vereenigen.

Die dus eindelijk heeft ontdekt, wat de arbeidersklasse tot nu toe niet kende, en wat nu voor goed, voor eeuwig is vastgesteld: de organisatie waarmede het proletariaat het kapitalisme overwinnen en vervangen kan.

In het licht der beginselen, uitsluitend van deze richting, is deze serie brochures geschreven.

Tot deze richting heeft de schrijver en vertaler vanaf zijn intreden in de arbeidersbeweging, nu vijf en twintig jaren geleden, behoord.

De arbeidersklasse staat op een keerpunt, in een tijd van beslissenden overgang.

Van 1847 tot 1917 was (afgezien van enkele kortstondige onderbrekingen: de Commune van 1871 en de Russische Revolutie van 1905) de tijd der propaganda, der organisatie.

In 1847 riepen Marx en Engels aan de arbeiders toe: „Proletariërs aller landen, vereenigt u”. Maar zij konden zich internationaal niet vereenigen, voordat de concentratie van het kapitaal, het monopolie, het bankkapitaal, het imperialisme hen daartoe dwongen.

Maar nu is het proletariaat, zijn voorhoede, in Marxistischen zin vereenigd. In alle landen der wereld verheft het zich, en met verrukking hoort en ziet men, hoe in de tot nu voor het Marxisme ontoegankelijkste landen als Frankrijk en Engeland, Schotland en Ierland, de Marxistische taal weerklinkt en de massa's ze hooren, begrijpen en zich om haar zamelen.

En het is overal dezelfde taal: Omverwerping van het kapitalisme, stichting van het socialisme met de arbeidersraden als wapen.

De wereldrevolutie, de stichting van het wereldsocialisme is van allen het doel.

De oprichting der derde Internationale is van die Eenheid het teeken.

Aan het begin van dat tijdperk staat het Communistisch Manifest van Marx en Engels, aan het einde Staat en Revolutie van Lenin.

En deze Eenheid is geen verdwijnend vuur, de revolutie geen voorbijgaande vlam.

Integendeel, beide groeien aldoor nieuw, aldoor grooter. Daarvoor zorgt reeds het nieuwe imperialisme, de nieuwe oorlogen, de nieuwe reeds nu dreigende wereldoorlog.

Daarvoor zorgen reeds de gevolgen van den eersten wereldoorlog en de vrede van Versailles.

Daarvoor zorgt ook de nieuwe Volkenbond.

Deze oorzaken blijven.

Deze oorzaken maken dus de revolutie permanent en de Eenheid van het internationale proletariaat aldoor noodzakelijker en grooter.

En zelfs al zou, door de nog niet voldoende Eenheid der internationale arbeidersklasse, de revolutie nu nog eens worden neergeslagen, het voorbeeld der Russische revolutie, der Soviet-republiek kan niet vergaan. Als een vuur zal deze blijven leven in de gedachten der arbeiders, en nieuwen strijd telkens doen uitbarsten, tot zij volledig heeft gezegevierd.

Deze geheele periode van 1847 tot 1917, van het Communistisch Manifest tot de Russische revolutie, is dus wel waarlijk de tijd van het Communisme als wetenschap, als theorie die van de utopie brengt tot de daad.

Deze prachtige periode, schitterend door haar propaganda, haar organisatie, haar strijd op ieder gebied vindt men in deze serie afgebeeld.

Zij wordt nu afgesloten.

Zij wordt opgevolgd door een nieuwe, veel grooter en veel schooner periode, die van de verwerkelijking van het Communisme. Deze eischt andere kwaliteiten dan scherpheid en klaarheid van theoretisch onderzoek.

Deze nieuwe periode eischt de Daad, niet meer de theorie van den enkeling, maar de Daad der Massa.

Aug. 1919.

H. GORTER.

HET COMMUNISTISCH MANIFEST

VAN

KARL MARX en FRIEDRICH ENGELS

VERTAALD DOOR H. GORTER

: VIJFDE HOLLANDSCHE UITGAVE :

UITGAVE J. J. BOS AMSTERDAM.

INLEIDINGEN.

I.

De „Bond der Communisten”, eene internationale arbeidersvereeniging, die onder de toenmalige omstandigheden, zooals van zelf spreekt, slechts een geheime vereeniging kon wezen, belastte op het congres, in November 1847 te Londen gehouden, de ondergeteekenden met de opstelling van een, voor openbaarmaking bestemd, uitvoerig, theoretisch en praktisch partijprogram. Zoo ontstond het volgende manifest, waarvan het manuscript weinige weken vóór de Februari-omwenteling naar Londen werd ter pers gezonden. Eerst in het Duitsch verschenen, is het in deze taal in Duitschland, Engeland en Amerika in minstens twaalf verschillende uitgaven gedrukt. In het Engelsch verscheen het voor het eerst in 1850 te Londen in de „Red Republican”, vertaald door Miss Helen Macfarlane, en in 1871 in minstens drie verschillende vertalingen in Amerika. In het Fransch voor de eerste maal te Parijs kort vóór den Juni-opstand van 1848, onlangs in „Le Socialiste” van New-York. Een nieuwe vertaling is in voorbereiding. In het Poolsch te Londen kort na de eerste uitgaaf. In het Russisch te Genève tusschen '60 en '70. In het Deensch werd het eveneens spoedig na zijn verschijnen vertaald.

Hoezeer ook de toestanden in de laatste vijftientig jaren zijn veranderd, de in dit manifest ontwikkelde algemeene grondstellingen behouden, in het algemeen gezien, ook nu nog hun volle juistheid. Een enkel ding zou hier en daar verbeterd moeten worden. De praktische toepassing dezer grondstellingen, zoo verklaart het manifest zelf, zal overal en altijd van historisch bestaande omstandigheden afhangen, en er wordt daarom ook volstrekt geen bijzonder gewicht gehecht aan de op het einde van Hoofdstuk II voorgeslagen revolutionaire maatregelen. Deze passage zou

nu in menig opzicht anders luiden. Tegenover den onmetelijken vooruitgang der groot-industrie in de laatste vijftwintig jaren, en de met haar voorwaarts schrijdende organisatie der arbeidende klasse tot partij, tegenover de praktische ervaring, ten eerste van de Februari-omwenteling en nog veel meer van de Parijsche Commune, in welke het proletariaat voor de eerste maal twee maanden lang de politieke macht in handen had, is dit program thans hier en daar verouderd. Inzonderheid heeft de Commune het bewijs geleverd, dat „de arbeidersklasse niet de gereed staande staatsmachine eenvoudig in bezit nemen en voor haar eigen doeleinden in beweging zetten kan”. (Zie: „De burgeroorlog in Frankrijk, Adres van den Generalen Raad der Internationale Arbeiders-Associatie”, Deutsche uitgave, blz. 19, waar dit verder ontwikkeld wordt). Verder spreekt het vanzelf, dat de kritiek der socialistische litteratuur voor thans onvoldoende is, omdat zij slechts tot 1847 reikt; eveneens, dat de opmerkingen over het standpunt der communisten tegenover de verschillende oppositie-partijen (hoofdstuk IV), hoewel in hoofdtrekken ook nu nog juist, toch in hunne toepassing thans reeds daarom verouderd zijn, omdat de politieke toestand geheel van gedaante veranderd is, en de historische ontwikkeling de meeste der daar genoemde partijen van de baan gedrongen heeft.

Intusschen, het manifest is een historisch document, waaraan te veranderen wij ons zelf het recht niet meer toekennen. Een latere uitgaaf verschijnt misschien voorzien van eene, den afstand van 1847 tot thans overbruggende inleiding; deze druk kwam te onverwacht, om ons daarvoor tijd te laten.

Londen, 24 Juni 1872.

KARL MARX,
FRIEDRICH ENGELS.

II.

Het voorwoord bij deze uitgave moet ik, helaas, alleen onderteekenen. Marx, de man, wien de geheele arbeidersklasse van Europa en Amerika meer te danken heeft, dan aan welk ander ook — Marx rust op de begraafplaats te Highgate, en op zijn graf groeit reeds het eerste gras. Sinds zijn dood kan van eene omwerking of aanvulling van het

manifest eerst recht geen sprake meer zijn. Voor des te noodiger houd ik het, hier nogmaals het volgende uitdrukkelijk vast te stellen:

De doorlopende grondgedachte van het manifest: dat de economische produktie en de, uit haar met noodzakelijkheid voortvloeiende, maatschappelijke indeeling van iedere historische periode den grondslag vormt voor de politieke en intellectuele geschiedenis dezer periode; dat overeenkomstig daarmede (sinds de opheffing van het oeroude gemeenschappelijk bezit van grond en bodem) de geheele geschiedenis een geschiedenis van klassenstrijden geweest is, strijden tusschen uitgebute en uitbuitende, beheerschte en heerschende klassen, op verschillende trappen der maatschappelijke ontwikkeling; dat echter deze strijd nu een trap bereikt heeft, waarop de uitgebute en onderdrukte klasse (het proletariaat) zich niet meer van de haar uitbuitende en onderdrukkende klasse (de bourgeoisie) bevrijden kan, zonder tegelijk de geheele maatschappij voor altijd van uitbuiting, onderdrukking en klassenstrijden te bevrijden — deze grondgedachte behoort alleen en uitsluitend Marx toe!).

Ik heb dit reeds dikwijls uitgesproken; het is evenwel juist thans noodig, dat het ook voor het manifest zelf staat.

Londen, 28 Juni 1883.

F. ENGELS.

III.

Sinds het bovenstaande geschreven werd, is er weder een nieuwe Deutsche uitgaaf van het manifest noodig geworden, en is er ook allerlei met het manifest gebeurd, dat hier moet vermeld worden.

1) „Deze gedachte”, zeide ik in de voorrede der Engelsche uitgave, „die naar mijne meening geroepen is, voor de geschiedeniswetenschap denzelfden vooruitgang te bewerken, dien Darwin's theorie voor de natuurwetenschap heeft gegrondvest — deze gedachte waren wij beiden reeds verscheidene jaren vóór 1845 langzamerhand op het spoor gekomen. Hoever ik mij zelfstandig in deze richting bewogen had, toont mijn „Toestand der arbeidende klassen in Engeland”. Toen ik echter in het voorjaar van 1845 Marx in Brussel weder trof, had hij haar uitgewerkt, en legde hij ze mij voor in bijna even heldere woorden als die, waarin ik haar boven heb samengevat.

Een tweede Russische vertaling — van Vera Sassulitsch — verscheen in 1882 te Genève; de voorrede daarvan werd door Marx en mij geschreven. Ongelukkig is het oorspronkelijke Duitsche handschrift mij uit handen geraakt, ik moet dus uit het Russisch terug vertalen, waardoor het werk niet wint. Zij luidt:

„De eerste Russische uitgave van het „Manifest der Communistische Partij”, in Bakoenine’s vertaling, verscheen kort na 1860 in de drukkerij van den „Kolokol”. In dien tijd had eene Russische uitgaaf van dit geschrift voor het Westen op zijn hoogst de beteekenis van een litteraire curiositeit. Tegenwoordig is zulk eene opvatting niet meer mogelijk. Welk een beperkten omvang het gebied der proletarische beweging had, in dien tijd van de eerste publicatie van het Manifest (Januari 1848), blijkt het best uit het laatste hoofdstuk: „Het standpunt der communisten tegenover de verschillende politieke partijen”. Hier ontbreken vóór alles Rusland en de Vereenigde Staten. Het was de tijd, toen Rusland de laatste groote reserve der Europeesche reactie vormde, en toen de landverhuizing naar de Vereenigde Staten de overtollige krachten van het Europeesche proletariaat opsloopte. Beide landen verzorgden Europa met grondstoffen, en dienden tegelijkertijd als markten voor den afzet van zijn industrie-producten. Beide dienden dus, op deze of gene manier, als steunpilaren der Europeesche maatschappelijke orde.

„Hoe is dat alles thans veranderd! Juist de Europeesche landverhuizing heeft de kolossale ontwikkeling van den Noord-Amerikaanschen akkerbouw mogelijk gemaakt, die door zijne concurrentie het groote zoowel als het kleine grondeigendom in Europa in zijn grondvesten doet sidderen. Zij heeft tegelijkertijd aan de Vereenigde Staten de mogelijkheid gegeven, met de uitbuiting te beginnen van hunne rijke industriele hulpbronnen, en wel met zulk een energie en op zulk een schaal, dat dit in korten tijd aan het industriele monopolie van het Westen van Europa een einde maken moet. En deze beide omstandigheden werken ook op Amerika in revolutionaire richting terug. Het kleine en middelsoort grondbesit der zelf-arbeidende farmers, de grondslag der geheele politieke orde in Amerika, bezwijkt meer en meer voor de concurrentie der reuzenfarms, terwijl tege-

lijkertijd in de industriele streken voor de eerste maal een talrijk proletariaat zich vormt naast een fabelachtige concentratie van kapitaal.

„Gaan wij naar Rusland. In den tijd der revolutie van 1848—1849 zagen niet slechts de Europeesche alleenheerschers, maar ook de Europeesche bourgeois, in de interventie van Rusland de eenige redding voor het, toen juist eerst zich zijn kracht bewust wordend proletariaat. Zij proclameerden den czaar tot hoofd der Europeesche reactie. Nu zit hij in Gatschina als krijgsgevangene der revolutie, en Rusland vormt de voorhoede der revolutionaire beweging in Europa.

„De taak van het communistisch manifest was de verkondiging van den onvermijdelijk naderenden ondergang van het tegenwoordige burgerlijke eigendom. In Rusland echter vinden wij, naast de zich met koortsachtige haast ontwikkelende kapitalistische orde en het zich juist eerst vormende burgerlijk grondeigendom, de grootste helft van den grond in het gemeenschappelijk eigendom der boeren.

„De vraag is nu: Kan de Russische boerengemeente, deze wel reeds zeer vergane vorm van het oorspronkelijke gemeenschappelijk eigendom van den bodem, onmiddellijk overgaan in een hooger en communistischen vorm van grondeigendom, of moet zij eerst hetzelfde proces van oplossing doormaken, dat zich in de historische ontwikkeling van het Westen vertoont?

„Het enige, thans mogelijke antwoord op deze vraag is het volgende: Wanneer de Russische revolutie het sein wordt tot eene arbeidersrevolutie in het Westen, zoodat beide elkaar aanvullen, dan kan het huidige Russische gemeenschappelijk eigendom tot uitgangspunt eener communistische ontwikkeling dienen.

Londen, 21 Januari 1882.”

Eene nieuwe Poolsche vertaling verscheen in denzelfden tijd te Genève: Manifest Communistyczny.

Verder is er een nieuwe Deensche vertaling verschenen in de „Socialdemokratisk Bibliothek”, Kjöbenhavn 1885. Zij is helaas niet geheel volledig; eenige belangrijke plaatsen, die den vertaler te moeilijk schijnen geweest te zijn, zijn weggelaten, en buitendien zijn er ook hier en daar sporen

van vluchtigheid op te merken, die te onaangenamer treffen, omdat men het de bewerking aanziet, dat de vertaler bij wat meer zorg iets voortreffelijks had kunnen leveren.

In 1886 verscheen een nieuwe Fransche vertaling in „Le Socialiste” te Parijs; het is de beste van de tot nu toe verschenene.

Naar haar werd in hetzelfde jaar een Spaansche vertaling eerst in „El Socialista”, Madrid, en daarna als brochure gepubliceerd: Manifiesto del Partido Comunista por Carlos Marx y F. Engels, Madrid, Administracion de „El Socialista”, Hernan Cortés.

Als curiositeit vermeld ik nog, dat in 1887 het handschrift van eene Armenische vertaling aan een uitgever te Constantinopel werd aangeboden; de goede man had evenwel niet den moed, iets te drukken, waarop de naam Marx stond, en was van meening, de vertaler moest zich liever als de schrijver noemen; wat deze evenwel afsloeg.

Nadat nu de eene, dan de andere der meer of minder onjuiste Amerikaansche vertalingen meermalen in Engeland was herdrukt, verscheen eindelijk in het jaar 1888 eene authentieke vertaling. Zij is van mijn vriend Samuel Moore, en voor den druk nog eens door ons beiden te zamen doorgezien. De titel is Manifest of the Communist Party, by Karl Marx and Frederick Engels. Authorized English Translation, edited and annotated by Frederick Engels, 1888. London, William Reeves, 185 Fleetstreet E. C. Sommige van de aanmerkingen bij die uitgave heb ik in deze den lezer vóórliggende overgenomen.

Het manifest heeft een eigen levensloop gehad. Op het oogenblik van zijn verschijning door de toenmaals nog weinig talrijke voorhoede van het wetenschappelijk socialisme geestdriftig begroet (zooals de in de eerste voorrede vermelde vertalingen bewijzen), werd het spoedig op den achtergrond gedrongen door de, met de nederlaag der Parijsche arbeiders in Juni 1848 beginnende reactie, en eindelijk „van rechtswege” vogelvrij en in den ban verklaard door de veroordeeling der Keulsche communisten in November 1852. Toen de van de Februari-revolutie dateerende arbeidersbeweging van het tooneel verdween, trad ook het manifest op den achtergrond.

Toen de Europeesche arbeidersklasse zich weder vol-

doende versterkt had tot een nieuwen storm tegen de macht der heerschende klassen, ontstond de Internationale Arbeiders-Associatie. Zij had ten doel, de geheele strijdbare arbeidersmassa van Europa en Amerika tot een groote legermacht samen te smelten. Zij kon dus niet *uitgaan* van de in het manifest neergelegde grondstellingen. Zij moest een program hebben, dat voor de Engelsche Trade-Unions, de Fransche, Belgische Italiaansche en Spaansche Proudho-nisten, en de Duitsche aanhangers van Lasalle ¹⁾ de deur niet sloot. Dit program — de overwegingen tot de statuten der Internationale — werd door Marx met een zelfs door Bakoenine en de anarchisten erkend meesterschap ontworpen. Voor de eindelijke overwinning der in het manifest opgebouwde stellingen verliet Marx zich enkel en alleen op de intellectueele ontwikkeling der arbeidersklasse, zooals zij uit de gemeenschappelijke actie en uit de discussie noodzakelijk moest voortkomen. De gebeurtenissen en het afwisselend geluk in den strijd tegen het kapitaal, de nederlagen nog meer dan de overwinningen, konden niet anders dan den strijdenden het onvoldoende hunner tot nog toe aangenomen middelen-tegen-alle-ziekten duidelijk maken, en hunne hoofden ontvankelijker maken voor een grondig inzicht in de ware voorwaarden der arbeidersbevrijding. En Marx had gelijk. De arbeidersklasse van 1874, bij het tenietgaan der Internationale, was een geheel andere dan die van 1864, bij hare stichting, geweest was. Het Proudho-nisme in de Romaansche landen, het specifieke Lassallea-nisme in Duitschland, waren aan het uitsterven, en zelfs de toenmalige aartsconservatieve Engelsche Trades-Unions gingen langzamerhand het punt tegemoet, waarop in 1887 de president van hun congres, te Swansea, in hun naam kon zeggen: „Het socialisme van het vasteland heeft zijn verschrikkingen voor ons verloren”. Het socialisme van het vasteland, dat was evenwel reeds in 1887 bijna nog slechts

1) Lassalle bekende zich persoonlijk, tegenover ons, steeds als „leerling” van Marx, en stond als zoodanig, zooals van zelf sprak, op den bodem van het manifest. Anders diegenen zijner aanhangers, die niet verder gingen dan zijn eisch van productieve vereenigingen met staatscrediet en die de geheele arbeidersklasse indeelden in staats- en zelfhelpers.

de theorie, die in het manifest wordt verkondigd. En zoo weerspiegelt de geschiedenis van het manifest tot op zekere hoogte de geschiedenis der moderne arbeidersbeweging sinds 1848. Tegenwoordig is het ongetwijfeld het meest verbreide, het internationale produkt der geheele socialistische literatuur, het gemeenschappelijk program van vele millioenen van arbeiders aller landen van Siberië tot Californië.

En toch, toen het verscheen, hadden wij het niet een *socialistisch* manifest mogen noemen. Onder socialisten verstond men in 1847 tweeërlei soort van lieden. Eensdeels de aanhangers der verschillende utopische stelsels, in 't bijzonder de Owenisten in Engeland en de Fourieristen in Frankrijk, die beide reeds toenmaals tot niets dan, langzaam uitstervende secten waren verschrompeld. Anderdeels de veelsoortige sociale kwakzalvers, die met hunne verschillende geneesmiddelen voor alle kwalen en met iedere soort van lapwerk de maatschappelijke misstanden wilden doen verdwijnen, zonder het kapitaal of het profijt in het minst pijn te doen. In beide gevallen: lieden, die buiten de arbeidersbeweging stonden, en die veeleer ondersteuning zochten bij de „beschaafde” klassen. Dat gedeelte der arbeiders daarentegen, dat, van het onvoldoende van alle politieke omwentelingen overtuigd, een grondige omvorming der maatschappij eischte, dat gedeelte noemde zich toenmaals *communistic*. Het was een slechts in het ruw gewerkt, slechts instinctief, menigmaal ietwat grof communisme, maar het was machtig genoeg, om twee stelsels van het utopisch communisme voort te brengen, in Frankrijk het „Icarische” van Cabet, in Duitschland dat van Weitling.

Socialisme beteekende in 1847 een bourgeoisbeweging, communisme eene arbeidersbeweging. Het socialisme was, op het vaste land ten minste, geschikt voor den salon; het communisme precies het tegendeel. En daar wij reeds toenmaals zeer beslist van meening waren, dat „de bevrijding der arbeiders het werk der arbeidersklasse zelve zijn moet”, zoo konden wij geen oogenblik in twijfel zijn, welken der twee namen te kiezen. Ook sinds dien is het ons nooit in gevallen, hem af te wijzen.

„Proletariërs aller landen, vereenigt u!” Slechts weinige stemmen antwoordden, toen wij deze woorden de wereld in riepen, nu voor 42 jaren, aan den vooravond der eerste

Parijsche revolutie, waarin het proletariaat met eigen eischen te voorschijn trad. Maar op den 28sten September 1864 vereenigden zich proletariërs der meeste West-Europeesche landen tot de Internationale Arbeiders-Associatie, roemvoller nagedachtenis. De Internationale zelve leefde weliswaar maar negen jaren. Maar dat de door haar gegrondde eeuwige bond der proletariërs aller landen nog leeft, en krachtiger leeft dan ooit, daarvoor bestaat geen beter getuige dan juist de dag van heden. Want heden, nu ik deze regels schrijf, houdt het Europeesche en Amerikaansche proletariaat wapenschouwing over zijne voor de eerste maal mobiel gemaakte strijdkrachten, mobiel gemaakt als één leger, onder één vlag en voor één naast doel: den reeds door het congres van Genève der Internationale van 1866, en wederom door het Parijsche arbeiderscongres van 1889 geproclameerden, wettelijk vast te stellen, achturigen normalen arbeidsdag. En het schouwspel van den huidigen dag zal den kapitalisten en grondbezitters van alle landen de oogen er voor openen, dat heden de proletariërs aller landen inderdaad vereenigd zijn.

Stond Marx nog maar naast mij, om dit met eigen oogen te zien.

Londen, op den eersten Mei 1890.

F. ENGELS.